

**Marian Rębkowski, A. Kruk, B.
Wywrot, Z. Polak, U. Skwara**

Kołobrzeg - Stare Miasto, AZP 15-15/-

Informator Archeologiczny : badania 26, 102-103

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zon badań (poprzednie 1984, 1985). Zamek, późne średniowiecze i okres nowożytny.

Założono 2 wykopy, oznaczone kolejnymi numerami XVI i XVII. Skoncentrowano się na wyjaśnieniu współzależności między odkrytymi wcześniej relikdami murowanymi, usytuowanymi po północnej stronie zamku. W wykopie XVI o wymiarach 7 x 10 m (pow. 70 m²) odkryto:

- fragm. miejskiego muru obronnego (oznaczonego A, datowanego na 2 ćw. XIV w.),
- fragm. bliżej nieokreślonego muru (B) podobnie datowanego,
- mur I zamku (C) z tego samego okresu,
- mur II zamku (D) wzniesionego po poł. XIV w.,
- ruinę budynku gospodarczego z XIX w.

Z racji usytuowania wykopu w strefie przykrawężnej, osiągnął on gł. do 4,5 m. Drugi wykop (XVII) o powierzchni 6 m² usytuowano tuż przy północnej ścianie, w celu prześledzenia zmian w bryle zamku (ewentualnej jego rozbudowy w kierunku zachodnim). Pozyskane dane pozwoliły na uzupełnienie wiadomości o rozplanowaniu i rozwoju zabudowy oraz na wyróżnienie faz przekształceń. W przyszłości można by się pokusić o dokładniejsze rozpoznanie wschodniej partii stanowiska, tzn. relacji między miastem a zamkiem, zwłaszcza że istnieją po temu warunki, gdyż jest to teren niezabudowany.

Kołobrzeg—Stare Miasto
AZP 15-15/—

Polska Akademia Nauk Instytut Archeologii i Etnologii Zespół Badawczy w Kołobrzegu

Badania prowadził Marian Rębkowski, udział wzięli mgr mgr A. Kruk, B. Wywrot i Z. Polak oraz U. Skwara. Finansowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Komunalnik” oraz firmę PRO-BUD w Kołobrzegu. Siódmy sezon badań. Miasto średniowieczne.

Charakter badań terenowych wymuszony przez szeroko postępującą zabudowę Starówki nie uległ zmianie. Podobnie jak w latach ubiegłych konieczne było prowadzenie intensywnych prac wykopaliskowych w miejscach, w których w 1992 r. rozpoczęto budowę domów mieszkalnych. Przebadano łącznie ponad 1400 m² w dwóch różnych częściach miasta.

Blok A 17 — badaniami objęto powierzchnię 590 m². Wykop usytuowany był wzdłuż ul. E. Gierczak i dochodził aż do narożnika ul. Rzecznej. Wyeksplorowano tu ponad 1500 m³ nawarstwień i zadokumentowano ponad 50 m³ obiektów drewnianych i ceglano-kamiennych. Poziom całca schodził w wykopie do 1,5 m p. p. m. Fakt ten, jak również datowanie zabytków i przesłanki wynikające ze źródeł pisanych wskazują, że badany obszar leżał pierwotnie poza obrębem miasta i został tam włączony dopiero ok. poł. XIV w., kiedy na zabagnionym, zalewowym terenie Parsęty wbito prostopadłe do siebie rzędy słupów, stanowiących podwaliny pod zabudowę ramową, a potem ceglana i ceglano-kamienna. Już na etapie eksploracji czytelne były 2 fazy użytkowania terenu w średniowieczu. Dzieliła je występująca na całej powierzchni wykopu, dochodząca do kilkudziesięciu cm miąższości warstwa spalenizny. Wnioskując z zalegających w wyższych warstwach materiałów, pożar miał miejsce w XIV w. Był on zapewne przyczyną zniszczenia łodzi wyciągniętej na brzeg do reperacji? Łódź ta, o dł. ponad 8 m, stanowi przykład łączenia dwóch technik skutniczych: do pierwotnej dębówki wmontowano z czasem wręgi i nadbito burty. Fakt ten, jak również liczne ślady napraw sugerują dość długą jej eksploatację, niewykluczone więc, że zbudowana została jeszcze w XIII w. Innym wyjątkowym znaleziskiem była kilkucentymetrowej wysokości figurka świętego, wykonana przez dużej klasy artystę. Stanowiła ona najprawdopodobniej element przenośnego ołtarzyka. Prowadzone w Muzeum Morskim w Gdańsku zabiegi konserwatorskie ujawniły ślady pokrywającej ją polichromii. Wykop przyniósł również duże ilości innych ciekawych zabytków: ostrogi, sprzączki do pasa, zapinki (także pokrywane inskrypcjami), haczyki, duże ilości wyrobów

skórzanych (w tym obuwia), talerze, zróżnicowaną ceramikę. Na szczególną uwagę zasługują 2 ołowiane znaki pielgrzymie i wykonana z gliny figurka jeźdźca na koniu. Zasadniczy zrąb materiałów ruchomych datować należy na w. XIV.

Blok A 23 — przebadano 840 m², na które złożyły się wnętrza siedmiu kamienic usytuowanych przy obecnej ul. E. Gierczak i ul. Gieldowej (od XIV w. blok przyrynkowy). Również tutaj czytelna jest dwufazowość spowodowana pojawiającą się w XIV w. ceglana zabudową gotycką. Badaniami architektonicznym objęto mury frontowe ośmiu kamienic i osiem murów kapitałnych — łącznie ok. 330 m³ murów gotyckich. Zadokumentowano 500 m² lic murów. Na szczególną uwagę zasługują mury kapitałne kamienicy R 14, które miały rzadkie na terenie Kołobrzegu wnętrza sklepione trójkątnie. Nie stwierdzono zmian rozplanowania działek. Budownictwo z okresu wcześniejszego reprezentowane jest przez bardzo dobrze zachowany budynek ramowy (R 9) oraz ślady zabudowy plecionkowej i palikowej (wypełnisko ściany stanowi gлина wciśnięta pomiędzy wbite w ziemię 2 rzędy palików). Spośród innych obiektów średniowiecznych wymienić należy jamę dziegiarską (R 10), jamę garbarską (Gd 1) oraz liczne, funkcjonalnie zróżnicowane beczki. Na skutek intensywnej działalności budowlanej, nawarstwienia średniowieczne (poza R 9) zostały w dużym stopniu zniszczone. Najciekawszymi obiektami nowożytnymi okazały się 2 latryny z XVI i XVII w. (R 12), w wypełniskach których znaleziono m.in. po raz pierwszy w Kołobrzegu fragm. importowanych pucharów szklanych, tzw. Römerów. Spośród zabytków średniowiecznych na uwagę zasługują liczne fragm. importowanej z Danii i Anglii ceramiki, fragm. wagi, liczne wyroby drewniane (talerze, miski, fragm. kołowrotka?) oraz skórzane. Już na etapie eksploracji uwidoczniły się różnice w inwentarzach pomiędzy działkami. Fenomen ten stanie się przedmiotem szczegółowych badań.

Kostkowice, st. 1, gm. Kroczyce, woj. częstochowskie patrz paleolit i mezolit
Koszalin, st. 23–26 patrz wczesne średniowiecze

Koźle–Stare Miasto,
 ul. Limanowskiego
 gm. loco, woj. opolskie
 AZP 96–39/—

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
 Oddział Wojewódzki w Opolu

Badania prowadzili mgr mgr Mariusz Krawczyk i Krzysztof Spychała (autor sprawozdania). Finansowane przez prywatnych właścicieli inwestycji. Nawarstwienia miasta średniowiecznego.

Podczas inspekcji konserwatorskiej wykopu budowlanego stwierdzono naruszenie nawarstwień kulturowych średniowiecznego miasta oraz konstrukcji drewnianych.

Wykop o powierzchni ok. 1 ara został założony na nie zniszczonym wcześniej budowlami obszarze inwestycji. Od 29 X do 30 XI przebadano nawarstwienia kulturowe o miąższości od ok. 200 cm do 270 cm. Treść wypełniska warstw w swej zasadniczej części była jednolita: czarna i czarnobrunatna próchnica z dużą ilością mierzwy, wiórów drewnianych, kawałków kory i innych zbutwiałych szczątków organicznych. Miejscami następowały przewarstwienia białozółtej, spiaszczonej gliny. Konstrukcje drewniane wystąpiły na całej głębokości nawarstwień. Były to: platformy z belek moszczące podwórze, ułożone nad rowami ściekowymi (rowy miały drewniane ścianki), pozostałość budynku zrębowego, przyziemie budynku o konstrukcji plecionkowej, duża jama wypełniona węglami drzewnymi oraz jamy śmietniskowe.

W warstwie kulturowej oraz w obrębie konstrukcji drewnianych znaleziono bardzo dużo ułamków naczyń glinianych, fragm. naczyń szklanych, kawałki przedmiotów ze skóry, m.in. zdobione fragm. butów, skórzane odpady poprodukcyjne, kępki naczyń drewnianych, 2 zdobione łyżki drewniane oraz kilkadziesiąt przedmiotów żelaznych, m.in. noże, punce, klucze, gwoździe, szczypce, ostroga.